

Asia: VN/16052/2021

Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportti

Lausunnonantajan lausunto

Miten työryhmän raportti onnistuu sanoittamaan ja viestimään kulttuurialan tilannetta ja kehittämishaasteita alan jälleenrakennuksen ja vahvistamisen tarve huomioiden?

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportista.

Työryhmä on onnistuneesti käsitellyt kulttuurialan tilannekuvaa Suomessa, kiteyttänyt keskeisimpiä kansallisia kehittämishaasteita ja tarjonnut niihin monipuolisesti toimenpide-ehdotuksia. Raportti myös avaa selkeällä ja oivallisellakin tavalla kulttuurin laaja-alaisuutta, siihen liittyvää monipuolista potentiaalia ja vaikuttavuutta. Kuten työryhmäkin toteaa, on tämän laajan kokonaisuuden ymmärrettäväksi tekemisessä vielä työtä. Sitä raportti jo omalta osaltaan ansiokkaasti tekee. Vaikka monet kulttuurialan haasteista olivat olemassa jo ennen koronapandemiaa, nosti kriisi ongelmat korostuneempana esiin ja keskusteluun. Tämä raportti jatkaa keskustelua ja tarjoaa myös toimenpide-ehdotuksia ratkaisuksi.

Mitkä raportin toimenpide-esityksistä ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa (max 5)?

Kulttuurin rahoituspohjan monipuolistaminen ja kulttuurin osuuden nostaminen valtion talousarviossa yhteen prosenttiin.

Hallitus antaa 2023 alkavalla hallituskaudella eduskunnalle kulttuuripoliittisen selonteon.

Kulttuurin eteen tehtävän yhteistyön vahvistaminen. Kulttuurihyvinvointitoiminnan edistäminen yhteistyössä valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Myös järjestöt ovat tässä kohtaa hyvä mainita.

Valtio ja kunnat turvaavat kulttuuripalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden kunnissa.

Vahvistetaan kulttuurialan osaamispohjaa sekä kykyä vastata alan tulevaisuushaasteisiin kaikilla koulutuksen tasoilla.

Miten voidaan mielestänne vaikuttaa siihen, että työryhmän viestit tulevat huomioiduiksi ja esitykset toteutetuiksi mahdollisimman hyvin seuraavalla hallituskaudella?

Raportin toimenpide-ehdotuksissa on mukana kulttuuri- ja luovia aloja käsittelevän ministeriryhmän perustaminen. Se vahvistaisi hallinnonalan rajat ylittävää yhteistyötä ja edistäisi omalta osaltaan raportissa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista.

Alueilta ja toimijoilta eri puolilta Suomea tarvitaan omia linjauksia ja panostusta kulttuurin aseman nostamiseen.

Lukukohtaiset kommentit

Luku 1: Annamme kulttuurillemme sille kuuluvan arvostuksen. Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Tämä on yksi raportin keskeisimpiä lukuja, sillä ilman arvostuksen ja yhteistyön vahvistumista ei kehittämistyössä päästä eteenpäin. Kulttuuri kuuluu jokaisen elämään, se on keskeinen osa yhteiskunnan toimintaa ja se kuuluu jokaisen hallinnonalan agendalle. Poikkihallinnollisuuden edistämistä tarvitaan eri tasoilla.

Oulu on valittu vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi. Oulussa, koko Pohjois-Pohjanmaalla ja lähialueilla tehdään kulttuuri-ilmastonmuutosta. Muutokseen on panostettava koko maassa ja nähtävä kulttuuripääkaupunkivuoden toteuttaminen yhteisenä kulttuurin arvon ja merkityksen vahvistamisprosessina.

Luku 2: Kasvatamme hyvinvointiamme investoimalla kulttuuriin. Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Kulttuuritoiminnan resurssointi on rahaa, mutta myös esimerkiksi eri tahojen välistä yhteistyötä sekä tietenkin myös osaamista ja pätevää henkilöstöä. Tätä on raportissa ansiokkaasti kuvattu. On selvä fakta, että kulttuuriala on tavoitteisiin ja odotuksiin nähden pahasti aliresursoitu. Pohjois-Pohjanmaan liitto kannattaa esitystä nostaa kulttuurin rahoitus yhteen prosenttiin kaikista valtion talousarvion menoista. Tämän lisäksi tarvitaan muitakin raportissa mainittuja keinoja tilanteen korjaamiseksi. Jaossa olevia resursseja on pystyttävä tarkemmin kohdentamaan kulttuurialan hyväksi sekä kuntien kulttuuripalveluiden toteuttamisen ja kehittämisen tarpeisiin.

Luku 3: Tuemme tekijöitä ja vahvistamme samalla talouttamme. Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Kulttuurialan toimintaympäristö, työnkuvat ja alan osaajien kysyntä on monipuolistunut. Osaamis pohjaa pitää vahvistaa monipuolisella koulutustarjonnalla. Siinä on kuitenkin huomioitava alueellinen kattavuus. Tällä osaltaan turvataan kulttuurin saatavuutta sekä yhdenvertaista ja laadukasta palvelutarjontaa eri puolilla maata.

Luku 4: Teemme tarvittavat rakenteelliset uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi sekä palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulomuotojen yhteensovittamiseksi ovat tärkeitä toteuttaa jo alalla toimivien

näkökulmasta, mutta myös alan vetovoimaisuuden vuoksi. Myös uusia toimintamalleja ja avauksia tarvitaan.

Luku 5: Tarjoamme kaikille suomalaisille tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista. Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus ei tällä hetkellä toteudu yhdenvertaisesti eri puolilla Suomea. Alueelliset ja kuntien väliset erot ovat suuret. On tärkeää, että kulttuuritoimintaan panostetaan eri tahoilla ja tasoilla, ja että toimenpidevalikko on tarpeeksi laaja. Kunnat ovat keskeisiä toimijoita, sillä sivistys- ja kulttuuripalvelut ovat niiden lakisääteinen tehtävä. Kuntien panostus on siis tärkeä, mutta tukea tarvitaan. Valtio ja kunnat turvaavat yhdessä kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kunnissa, mutta siten, että valtio osoittaa kuntien kulttuuritoiminnan tueksi kohdennettua valtionavustusrahoitusta yhdenvertaisuuden turvaamiseksi valtakunnallisten ja alueellisten kehittämistehtävien lisäksi.

Raportin mukaan kaikki muutkin paikalliset ja alueelliset voimavarat on hyödynnettävä optimaalisesti. Tämä tarkoittaa laajaa alueellista kehittämisyhteistyötä ja raportin toimenpide-ehdotukset tähän ovatkin erittäin kannatettavia.

Erkkilä Markus
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Suorsa Auli
Pohjois-Pohjanmaan liitto